

Poštnina plačana v gotovini

Cena 2 Din

DRAMA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALISCA V LJUBLJANI 1932/33

Zadoščenje

Gospa Cathleena

Premijera 4. februarja 1933

IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK: FR. LIPAH

LJUBLJANA, NEBOTIČNIK VI. NADSTR.
TELEFON 24-63

**ELEGANCA
TOČNOST
SOLIDNOST**

FRANCOSKI, ANGLEŠKI PLAŠČI

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Izhaja za vsako premijero

Premijera 4. februarja 1933

C. D.: Maeterlinck: „Zadoščenje“

Nemec von Gersdorf in Belgijec van Capelle sta študirala svojčas skupaj na nemški univerzi v Jeni. Bila sta dobra tovariša. Kmalu po končanih študijah je izbruhnila vojna in Nemci so zasedli tudi Belgijo.

Van de Capelle živi s svojo ženo v majhnem mestecu Selzaet na holandsko-belgijski meji in se ves posveti znanosti. Ob izbruhu vojne pa je moral na fronto in naključje je nanese, da se je njegova četa ustavila prav v Selzaetu, on sam s svojim poročnikom pa se je nastanil v hiši svojega nekdanjega prijatelja.

Nenadoma pa se zgodi nesreča: poročnik v. Hutten se je vrnil vinjen domov in se hotel nasilno polastiti Capeleove žene. Žena je kličala na pomoč, pritekel je mož, poročnik se je branil, potegnil revolver, v borbi je počil strel in zadel poročnika v grlo. Nemški oficir je ubit, prič ni nobenih — zločin je storjen in zahteva zadoščenja Po vojnem pravu in prekem sodu: kri za kri, zob za zob, smrt za smrt. Kapetan odloči, da mora biti doktor v. de Capelle ob sedmih zvečer ustreljen. Major v. Hutten, brat ubitega poročnika, bo v lastni osebi vodil eksekucijo.

Doktor in njegova žena sta obsodbo mirno in z dostojanstvom sprejela. Toda doktorja mori težka skrb: poldrugi kilometer oddal, na Holandskem, mu umira mati, ki ga je izšolala, zanj vse življenje skrbela in ki ji pomeni vse. To mater bi moral pred smrtjo še obiskati. Žena ga pregovori, da privoli, da ostane ona namesto njega v zaporu za talko in če se ne vrne, da ustrelijo njo, ker itak razen kapetana in drugega poročnika nihče ne ve, kdo je pravi krivec. Ta dva pa ju ne bosta izdala. V tem pregovori žena tudi kapetana, ki po daljšem omahovanju med človekom in vojakom vendar le v to tvegano kombinacijo privoli in na predlog pristane. Vendar mora odstranitev Capellea vzbuditi vtis kakor da je ušel. Capelle se poslovi...

Čas hiti, ura se bliža sedmi: doktorja ni. Major v. Hutten je že dospel, in čaka v mestni hiši. Kapetan postaja nestrpen, v ženi vstaja up, da bo moža rešila in ga ohranila znanosti. Kapitan ji ponuja beg, ona odbija. V skrajni napetosti in v zadnji minuti se odloči kapetan, da bo dal ustreliti nekoga, ki je zagrešil že več prestopkov, z doktorjem pa obračunal pozneje, če

se sploh vrne... toda že odjeknejo zunaj klici: doktor se je vrnil... zadržala ga je neka ulanska patrولا... končno so ga izpustili... srečen je, da ni prišel prepozno... Treba se je samo še posloviti... Poročnik ga odvede... Žena ostane sama... Pri njej kapitan, ki tiho pozapira okna...

Zakonu zadoščenje.

*

To malo delce je izšlo skupaj z znanim »Stilmondskim županom.« Maeterlinck ga imenuje »skeč v dveh dejanjih.« Dejanje samo je tako ostro, tako golo vsake umetnije in olepšav, tako brezobzirno in kruto, da skoraj boli.

Najbrž pisatelj tudi nič posebnega ni nameraval. Podal je kratko sliko, ki se je med vojno pripetila. »Čisto navadna vojna drama, ki sama po sebi ni prav nič zanimiva, prav nič važna...«

Vse na tem svetu ni in tudi ne more biti imenitnost.

Tako je tudi ta igra napisana in igrana bolj za spomin na čas, ki je minil in za neznamenit opomin pred časom, ki nam mogoče spet grozi.

W. B. Yeats: „Gospa Cathleena“

Nekje na Irskem smo, v temnih gozdovih, v starih, davnih časih. V deželi vlada lakota in strašna suša. Po hišah, bajtah umirajo ljudje, živali v gozdu so poginile, po zraku prhutajo čudne sove, listje dreves je kot požgano...

V obupu, skrajni bedi pokliče kmet Shemus Rua demone na pomoč. Pojavita se dva trgovca, ki sta pripravljena deželo rešiti smrti, samo za odkupnino zahtevata — človeške duše.

Ob istem času pa se je povrnila na svoj grad tudi bolna gospa Cathleena, katero spremljata njena stara dojilja Una in mladi pesnik — videc Aleen. Zdravniki so ji svetovali, »da razvedri si mlačne misli v teh nesrečnih časih z blagotno muziko, da je bridkost ne spravi v grob.« Ko ji Aleen pripoveduje stare bajke o vilinski kraljici Maeri in njenih družicah, plane med nje oskrbnik, ki v strahu izpove, da so sestradani kmetje udrli v grad in ukradli živeža. Cathleena pa ga poduči »Kdor strada in si vzame živeža, ta je brez greha« in še nadalje »Pa če je greh, dokler je vera čista, Bog mora odpustiti.

Bog mora odpustiti. Ni je duše
povsem enake drugi na tem svetu,
ne ene ni, ki ne bi dvigala
po svoje se v ljubezni proti Bogu,
da se sprostre v brezkončnost, in zato
je duša sleherna nenadomestna,
četudi je še bolj zavržena.

Toda že se pojavijo zli duhovi: dva kmeta, oče in sin, sta že zapadla moči obeh trgovcev ter na ves glas pozivata na trg in na prodajo duš. Gospa Cathleena pošlje za njima Uno in Aleena,

da jih ustavita v tem bogokletnem poslu, oskrbniku pa ukaže pripraviti vse zaklade, da reši ljudstvo iz demonskih krempljev.

Gnan po strahotnih sanjah in prividih roti Aleen Cathleen, da zapusti ta grad in te gozdove, ker jo tu čaka »strahotna smrt, nedopovedna muka, velik mrak, ki ga ne razprši ne sonce niti luna.« Vendar je Cathleena svoje srce obrnila že drugam: obljubila ga je Mariji sedmih žalosti, dokler ne bo otet njen bedni narod.

Trgovcema pa se posreči, da uničita in izmakneta Cathleeni vse njeno premoženje: Cathleena je sirota, ničesar nima več, s čimer bi reševala duše. Odloči se za žrtev:

»... obšla me
je zagonetna misel. Čula sem
strahotne krike — iz neštetihi koč —
in moram doli, doli — kam, ne vem —
Za vse molite, ki jih tare glad,
molite, dobri mi sosede!»

Trgovca pa sta že začela pred krsto mrtve kmetice kupovati človeške duše. Tri, štiri duše kupita za mal denar, Aleenovo odbijeta, in je ne marata niti zastonj. Tako je Aleen obsojen, da bo prenašal dušo vse svoje »žive dni«. Ob najbesnejšem trgovanju nastopi Cathleena in jim ponudi svojo dušo za petstotisoč novcev in pod pogojem, da osvobodita vse prodane duše. Vsi ugovori Aleena in kmetov so zaman, Cathleena »nima več misli; krik le čuje — krik!« zato podpiše listino in reši kmetom pogubljenе duše...

V blaznih prividih toži Aleen za izgubljeno Cathleeno. Kar jo prinese »kot mrtvo« kmetje in polože pred Uno in Aleena. Gospa Cathleena umira:

»Nič ne plakajta,
saj na oltarju božjem mnogo sveč
gori, če ena se utrne. — Aleen,
ti pel si o plesalkah na valeh,
ki jim neznano breme je sveta,
ker so telesa jim sam dih — pozdravljen!
In z bogom, Una, ki si se z menoj
igrala, me nosila na rokah,
ko sem bila še dete, in vsa srečna
vsa srečna, srečna, kakor te plesalke
Vihar mi je v laseh, zdaj moram iti...

Zunaj pa zadivja vihar in Allen vidi strašno borbo:

»Angeli z vrati v zraku se bijó,
bronastih mečev žvenk ob bronaste čelade!»

Vihar polihne, luč posije v temo, začudenim očem se prikaže angel Gospodov:

»Luč lije se z neba, na ves stežaj
so se odprla vrata biserna
in ona stopa že čez prag miru.
Marija s srcem sedemkrat predrtim
jo poljubila je na ustnice,

sveti lasje so ji prekrili obraz.
On, ki je Večna luč,
nagibe naše gleda, ne dejanj,
Samó dejanja sodi kralj mrakú.

*

Delo je zraslo iz osnovnih prvin gledališke umetnosti: iz svetov religioznega mitosa in demonske magije. Prikazati jasno idejo in ustvariti vsaj približno ozračje — to smo skušali doseči tudi s predstavo.

Razno

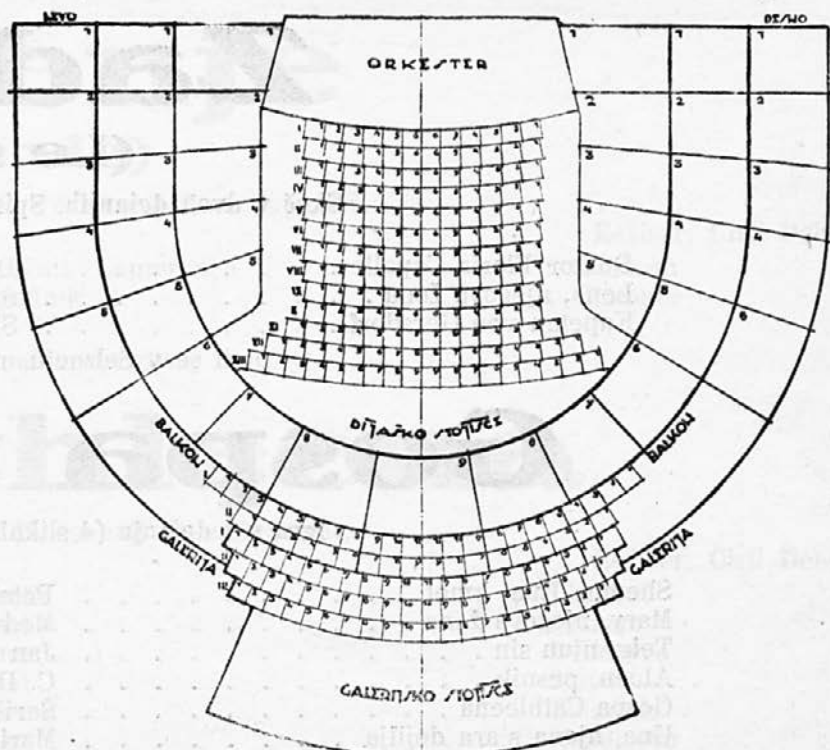
Polem berlinskih gledališč. V Berlinu preti gledališčem velik polom. »Das Deutsche Theater« je v veliki finančni krizi in je njegov obstoj v veliki nevarnosti. 13. januarja ponoči sta na zborovanju gledaliških igralcev oba direktorja odstopila in vodijo igralci sami gledališče naprej na kolektivni podlagi, dokler se ne najde drug izhod. Na vidiku je novo vodstvo, financijelno in umetniško, ki naj s štednjo naredi gledališče zopet življenja zmožno, da se bo že v najkrajšem času lahko zadovoljilo le z majhnimi denarnimi prispevki. Pogajanja vodi osebno Max Reinhardt.

Mnogo hujša je pa kriza pri velikem gledališkem koncernu bratov Rotter, katerih last je v Berlinu sedem gledališč, med njimi das Lesing-Theater, das Große Schauspielhaus, das Lustspielhaus in das Künstler-Theater. Ta gledališča nimajo nič manj kot 1200 nastavljenega deloma igralskega, deloma tehničnega osebja. Pa ima koncern še v provinci celo vrsto gledališč. Prišlo je tako daleč, da upniki pobero ves denar pri gledaliških blagajnah. Med drugim je vzrok poloma vrsta gledaliških neuspehov. Bratje Rotter so vrh tega krizo sami poosttrili, ker so vstopnice naravnost razmetavali. V vsaki berlinski trafiki se namreč dobe boni za znižane vstopnice v gledališča tega koncerna. Vlada misli ta način prodajanja vstopnic kot umazano konkurenco prepovedati. Merodajni se trudijo pri raznih bankah, da bi ustvarili konzorcij za sanacijo vsaj življenja zmožnih gledališč. Toda finančniki so seveda vpričo splošne gledališke krize v Berlinu in v vsej Nemčiji zelo skeptični. Sanacija je tem težja, ker so bratje Rotter angažirali pri podjetju celo vrsto akcijskih družb in družb z o. z., tako da sami bratje Rotter ne vedo, kakšne so imovinske razmere koncerna.

Popularni Smetana. Do 1. novembra 1932 so uprizoritve Smetanovih del v praškem Narodnem gledališču dosegle te-le rekordne številke: Prodana nevesta 1200, Poljub 422, Dalibor 382, Libuša 234, Tajnost 230, Dve vdovi 219, Vražja stena 121 in Braniborec na Češkem 96. Rč.

Lastnik in izdajatelj: Uprava Nar. gledališča v Ljubljani. Predstavniki: Oton Župančič. Urednik: Fr. Lipah. — Tiskarna Makso Hrovatin, vsi v Ljubljani.

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V DRAMI

A. PRELOČ

Ljubljana, Marijin trg - Tel. 3456

Zadoščenje

(Le sel de la vie)

Skeč v dveh dejanjih. Spisal Maurice Maeterlinck. Poslovenil Oton Župančič.

Doktor Floris Capelle Debevec
Lena, njegova žena Šaričeva
Kapetan von Gersdorf Skrbinšek

Poročnik Lauterbach Jerman
Narednik Potokar

Režiser: Ciril Debevec.

Godi se v Selzaetu, manjšem mestu ob holandsko-belgijski meji.

Gospa Cathleena

Igra v 1 dejanju (4 slikah). Spisal J. B. Yeats. Poslovenil Oton Župančič.

Shemus Rua, kmet Potokar
Mary, njegova žena Medvedova
Teig, njen sin Jan
Aleen, pesnik C. Debevec
Gospa Cathleena Šaričeva
Una, njena stara dojlja Marija Vera
Prvi demon, preoblečen v trgovca Skrbinšek
Drugi demon, preoblečen v trgovca Kralj

Oskrbnik Lipah
1. kmet Jerman
2. kmet Drenovec
3. kmet Sancin
Vračar Železnik
Starka Rakarjeva
Mlada ženska Boltarjeva
Angel Gregorin

Režiser: Ciril Debevec.

Godi se na Irskem v starih časih.

Blagajna se odpre ob pol 20

Parter: Sedeži I. vrste	Din 32
„ II. - III. vrste	30
„ IV. - VI. „	27 50
„ VII. - IX. „	25 50
„ X. - XI. „	23 50
„ XII. - XIII. „	21 50

Lože v parteru	Din 108
I. reda	108
„ „	128
II. reda	76
„ „	81
Peti ložni sedeži v parterju	22
I. redu	27
II. redu	16 50

Začetek ob 20.

Konec ob pol 23.

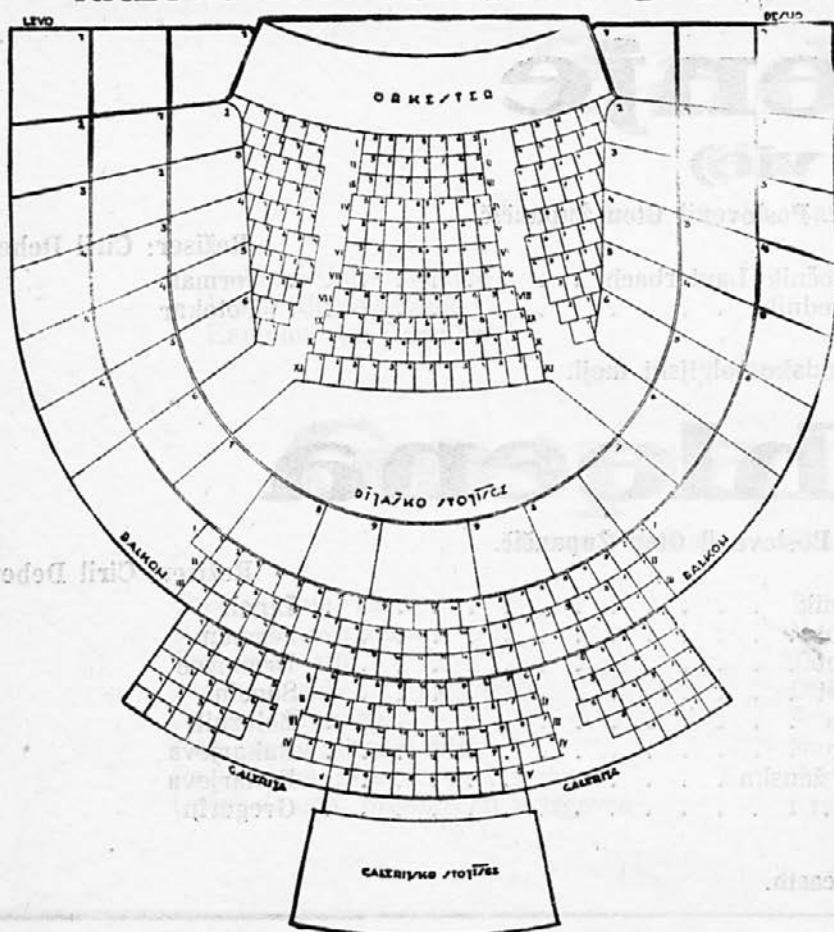
Balkon: Sedeži I. vrste	Din 21 50
„ II. „	18 50
Galerija: „ I. „	15
„ II. „	12 50
„ III. „	10 50
Galerijsko stojišče	2 50
Dijaško stojišče	5 50

Predpisana taksa za penzijski fond je vračunana v cenah

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagovnici v opernem gledališču od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure

MEINL-ova KAVA

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V OPERI

Bonboni, čokolade, bonbonijere, pecivo,
sadni soki, marmelade

ŠUMI

LJUBLJANA, GRADIŠČE 7-9

Tovarniška zaloga

Vedno sveže blago Nizke cene